

***Център за икономически изследвания в
селското стопанство (СЕРА)***

БЮЛЕТИН №3

Март 2021

Важно: Бюлетинът се издава в рамките на проект *“Засилване на аналитичния и публичен капацитет на Центъра за икономически изследвания в селското стопанство”* – СЕРА, подкрепен от Фондация “Америка за България”.

Всички мнения и твърдения, изразени в това или във всяко друго издание на СЕРА, са такива на техния автор и/или издател и не отразяват непременно възгледите на Фондация „Америка за България“ или на нейните директори, служители или представители.

Всички становища, констатации, и/или изводи, изразени в тази публикация са на авторите и не отразяват непременно позицията на Института по аграрна икономика .

Зърнени и маслодайни култури

Моментно състояние в развитието на сектора в България

- Предвижданията на САРА за засетите площи с царевица за реколтата 2021/22 г. е те да достигнат 540 хил.ха. Площите с царевица през последните 2-3 години отбелязват повишение от около 15-18%. При слънчогледа се очаква площите да бъдат на равнища около 780 хил.ха, като скокът в цените ще промени вероятно плановите на производителите да свиват тези площи.
- Първоначалните предвиждания на САРА за средния добив на пшеница през новата реколта е за нива около 4,90 т/ха. Общото производство се оценява на 5,8 млн.т., което е с около 15% над реколтата от 2020 г. По данни на МЗХГ, прибраната пшеница от предишната реколта е 4,7 млн.т.
- Първоначалната оценка за добива на ечемик през новата реколта е от 4,6 т/ха. Най-вероятните максимални обеми при ечемика ще възлязат на 500 хил.т. Тези количества са близки до миналогодишните. Текущите оценки за добития ечемик от 2020/21 г. на МЗХГ е за 547 хил.т.
- Средните добиви при рапицата от новата реколта се очаква да бъдат около 2,7 т/ха. Общото максимално количество на добитата рапица за 2021/22 г. се прогнозира на 400 хил.т., което е с 25% над нивото от 2020 г, когато производството падна на нива от 2012-2013 г.
- Високите цени на всички зърнени и маслодайни стоки се очаква да спрат своя ръст, който на годишна база е 22%, а при слънчогледа достига 46%. Цените ще последват глобалните тенденции на понижение в следващите месеци, но монетарните стимули и очакванията за висок ръст на световната икономика ще държат цените високи.

Очаквания за развитието на производството и търговията със зърнени и маслодайни

- FOB цените от Украйна към края на м.март са: хлебна пшеница - 256 US\$/т, ечемика - 253 US\$/т, фуражна пшеница - 251 US\$/т. При царевичата FOB цената е 263 US\$/т. Цените вървят надолу с около 3-4% за месец след оптимистичните очаквания за новата реколта и слабото търсене на тези ценови равнища.
- FOB цената от Украйна на слънчогледовото олио достигна връх от 1540 US\$/т, а на слънчогледово семе в края на м.март е 750 US\$/т.
- В следващите 1-2 години световните цени на зърнени и маслодайни култури ще останат високи, като финансовите стимули за справяне с КОВИД-19 кризата подсилват ликвидността, което върви с ниски преходни стокови запаси в световен план.
- Цените на палмовото масло, FOB Индонезия продължават да се покачват и в края на м.март са 1120 US\$/т. Силното търсене и макроикономическите предпоставки за световната икономика допълнително поддържат ценовото нарастване, което дори при леки корекции надолу, не предполага по-големи понижения.

Цени България, лв./тон (без ДДС)

	12.2020	01.2021	02.2021	03.2021*	04.2021*
Хлебна пшеница	379,43	398,99	418,55	420	420
Фуражна пшеница	359,87	373,56	400,95	405	405
Ечемик	287,51	299,24	310,98	320	320
Царевица	352,05	363,78	397,03	400	410
Слънчоглед**	865,40	912	1020	1030	1050

*Прогнозни цени

**Източник на информация за цената на слънчогледа – МЗХ и НСИ - Липсва информация

Източник: ЕК

Международна търговия (FOB цени)

	01.2021	02.2021	% изменение годишна база
Пшеница, евро/тон (Мексикански залив)	195,42	199,08	+26%
Ечемик, евро/тон (На място Минеаполис)	-	-	-
Царевица, евро/тон (Мексикански залив)	192,57	202,75	+31%
Слънчогледово олио, евро/тон (Мексикански залив)	730,94	735,78	-2%

Източник: <http://www.indexmundi.com/commodities/>

Засегнати площи от неблагоприятни природни условия в периода 01.02.2021 – 08.03.2021 от JRC-Mars към ЕК

Източник: EC Joint Research Centre, MARS Bulletin, March, 2021

Зеленчукопроизводство

Развитие на производството на домати, пипер и краставици в България

- По предварителни данни на НСИ, средногодишните цени при домати през 2020 година са с 4% повисоки отколкото през предходната 2019 г., когато се отчете 12% увеличение. Изкупните цени при полските домати са 0,62 лв/кг, докато при оранжерийните са 1,17 лв/кг.
- Изкупните цени при домати за настоящата 2021 г. по предварителни прогнози на САРА са за задържане в настоящите ценови диапазони, като при полските домати средните изкупните цени ще бъдат 0,63 лв/кг. и 1,15 лв/кг при оранжерийните.
- Средногодишните изкупни цени при краставиците по информация на НСИ през 2020 година са за пониски нива от 2%, като това е втора поредна година с такова понижение при цените. Цените на полските краставици са 0,72 лв/кг, докато оранжерийните краставици са изкупувани през 2020 г. на цени от 1,23 лв/кг.
- Текущите прогнози за средните изкупни цени на краставиците през 2021 г. е те да останат на равнищата отчетени през 2020 г., като за полските краставици изкупните цени се очаква да са около 0,74 лв/кг, а за оранжерийните около 1,25 лв/кг.
- Данните от НСИ за изкупните цени при пипера през 2020 г. са аналогични от измерените през 2019 г. – 0,76 лв/кг., когато бе отчетено повишение с около 12% в сравнение с 2018 г. Очакванията на САРА за новата реколта са изкупните цени да останат на тези равнища.
- Зеленчукопроизводството и потреблението на зеленчуци е сред най-засегнатите селскостопански сектори от коронакризата поради факта, че голяма част от търговията преминава през обособени пазари за търговия на дребно и специализирани магазини. Този търговски канал дава по-добри изкупни цени. Стоенето на хората повече време в къщи доведе до увеличение на домашното производство, което също влияе върху ценовите перспективи.

Актуални новини за зеленчукопроизводството

- Световното производство на краставици достига 87,8 млн.т през 2019 г., а през 2020 г. се очаква да се снижи минимално на годишна база. Световният износ през 2020 г. по данни на [ИТС](#) ще нарасне на годишна база до около 3 млн.т.
- Световното производство на домати за 2019 г. се изчислява на 180,8 млн.т. Предварителните прогнози за 2020 г. са да се отчете лек спад в това производство. В същото време световният износ на домати се очаква да е на нива от 8,2 млн.т. Това показва, че около 5-8% от световното производство е обект на външна търговия.
- Производството на сладък и лютив пипер в световен мащаб през 2020 г. се очаква да се повиши, като достигне 39 млн.т. Световният износ за 2020 г. се оценява на около 3,8 млн.т., като световната търговия представлява между 10-15% от глобалните добити количества.

Изкупни цени, лв./тон

	12.2020	01.2021*	02.2021*	03.2021*	04.2021*
Домати	0,91	1,20	1,35	1,20	1,00
Краставици	1,47	1,85	1,65	1,30	1,20
Пипер	0,80	1,10	1,10	1,10	1,30

Източник: НСИ

* - прогнозни данни без включен ДДС

Цени на едро, лв./кг.

	12.2020	01.2021	02.2021	03.2021*
Домати - оранжерийни	2,00	1,86	2,09	2,85
Домати - внос	1,86	1,65	1,78	1,78
Краставици - оранжерийни	2,35	2,28	3,57	2,68
Краставици - внос	1,51	1,81	2,50	1,70

ДКСБТ- Седмичен бюлетин на цените с включен ДДС

* - прогнозни данни

Цени на дребно, лв./кг.

	12.2020	01.2021	02.2021	03.2021*
Домати	2,75	2,63	2,70	2,75
Краставици	2,94	3,58	3,99	3,18
Чушки (зелени)				

Източник: САПИ (седмичен информационен бюлетин)

* - прогнозни данни

Пазарна и маркетинг информация

- Цените на едро на домати в ЕС през м.февруари приближават най-ниските нива за последните 5 години, около 0,90 евро/кг. Испания, която успя да постигне увеличение на цените до 0,86 евро/кг през м.януари отново регистрира спад до 0,54 евро/кг през м.февруари и независимо, че се очаква леко покачване, цените ще останат с поне 10% под миналогодишните. Цените за м.март и април в ЕС се прогнозира да бъдат между 0,80-1,00 евро/кг, като по този начин ще останат с около 10% под средните за този период на годината.
- През м.март, цените на сладкия пипер на едро в Испания остават около 1,20 евро/кг, което е спад с 9% под тези от миналата година. Цените на едро в Турция остават стабилни и в края на м.март са 0,75US\$/кг, което е с +7% на годишна база по данни на www.tridge.com. В следващите седмици цените ще вървят надолу, но се предполага, че няма да паднат под 0,6 US\$/кг.
- Цените на едро на краставици през м.март се задържат на нива по-ниски от миналогодишните. Цените в следващите месеци ще вървят надолу най-вече поради излизането на нова реколта и намаление на разходите за отопление. В Полша, цените са без промяна на месечна база - 1,00 евро/кг, което представлява с 12% под тези преди 1 година. Цените на едро в Турция са вече на нива около 0,55 US\$/кг, като те ще продължат да поевтиняват.

Мляко и млечни продукти

Развитие на производството и търговията в България

- Предвижданията на САРА са производството на краве мляко през 2020 г. е то да бъде около 825 хил.т., което е с около 3% над нивата от 2019 г., а общото производство на мляко да е на нива 930 хил.т. Изкупните цени по данни на НСИ са с около 1% под тези от предишната година. През 2021 г. изкупните цени се очаква да се повишат и да бъдат с около 4% нагоре.
- Изкупеното краве мляко в България през м.януари, 2021 г. в сравнение с м.януари, 2020 г. нараства с 0,6% (300 т.). Производството на млечни продукти отбелязва ръст при пакетирани млека с 25% (1462 т.), сирена и кашкавали 8% (485 т.), сметната 10% (22 т.) и имитиращи сирена 13% (116 т.). Оценките на САРА са изкупеното мляко в страната да е на равнища около 720 хил.т., което е с 1% над миналогодишното.

Развитие на млечната верига в света

- Изкупната цена на млякото за м.февруари в ЕС-27 намалява с 1%, а за ЕС-13 също намалява с 0,3%. Цената на суровото мляко на Спот пазара Лоди в Италия през м.март намалява до 0,34 евро/л., което е спад с 4% за месец, но с 1% над тези година по-рано. Изкупните цени растат и в другите големи страни износителки, като за първите 2 месеца на годината, те са се повишили в Нова Зеландия с 2%.
- Цените на млечните продукти в ЕС продължават да нарастват. Сравнени с цените година назад, най-значим е ръста при суроватката (+25%), следвани от маслото (+14%) и сухото обезмаслено мляко (+12%).
- За м.януари 2021 г. изкупеното мляко в Съюза намалява с 1% (104 хил. т.) в сравнение с същия месец на 2020 г.. Намалението на изкупеното мляко има за ефект намаление на произведените количества млечни продукти през м.януари – сухо обезмаслено мляко (5,6%), концентрирано мляко (4,4%), масло (3,9%), като ръст се наблюдава само при пълномасленото сухо мляко (+5%). Ефект върху производството има и намаленият експорт на млечни продукти от Съюза през м.януари - основно на масло (-24%), млечни мазнини (-45%) и сирена (-9%). Наблюдава се ръст при износа на суроватка (+22) и обезмасленото сухо мляко (+1%).

Актуална информация

- От 8-ми април ще бъде отворено за подаване на заявления по мярка 14 „Хуманно отношение към животните“ по ПРСР 2014-2020. Животновъдите, които кандидатстват за първи път не поемат многогодишен ангажимент. Тази мярка е допълнителна помощ за животновъдите, която трябва да бъде разглеждана като възможност за подобряване условията и начина на отглеждане на животните, при която има място за нови дейности.

Цени на сурово мляко, лв/100 кг

	12.2020	01.2021	02.2021	03.2021*	04.2021*
България	62,59	64,54	64,54	64,50	64,00
ЕС(13)	69,53	69,30	69,06		

Източник:ЕК, Млечна обсерватория.. * Цените са прогнози (САРА)

Цена на сухо мляко (обезмаслено), лв/100 кг

	01.2021	02.2021	03.2021	Δ%м-1	Δ%у-1
България					
ЕС(28)	455.7	459.6	479.2	+4.3	+12.4

Източник:ЕК (цените са към последна седмица на месеца)

Цена на масло, лв/100 кг

	01.2021	02.2021	03.2021	Δ%м-1	Δ%у-1
България	1536.0	1504.0	1528.0	+1.6	-9.9
ЕС(28)	682.6	700.2	764.7	+9.2	+14.3

Източник:ЕК (цените са към последна седмица на месеца)

Цена на кашкавал Витоша/сирене Чедър, лв/100 кг

	01.2021	02.2021	03.2021	Δ%м-1	Δ%у-1
България	1073.0	1096.0	1102.0	+0.5	+0.5
ЕС(28)	602.4	600.4	602.4	+0.3	0.0

Δ%м-1 - изменение на цената в сравнение с предходния месец
Δ%у-1 - изменение на цената в сравнение с предходната година

Насоки на политиката и тенденции в търговията

- Европейският млечен борд (ЕМВ) подкрепи предложените от Европейския парламент промени в регламента за Обща организация на пазара на мляко. Промяната предвижда включване на доброволните програми за ограничаване на предлагането за период до шест месеца, като антикризисен инструмент, който ще позволи много бързото ѝ активиране при необходимост. При спад на изкупните цени фермерите предпочитат да увеличат предлагането на мляко, за да компенсират намалелите приходи, което усложнява ситуацията на пазара.
- Млечното и в много по-голяма степен месодайното говедовъдство са подложени на силен натиск от екологични организации, като един от големите замърсители с метан. Данните показват, че вследствие разрастването на животновъдството и на земеделието като цяло в района на р.Амазонка, който осигурява около 25% от кислорода на планетата и изсичането на горите там, самият район е вече нетен излъчвател на емисии. Фермерски организации по света се опитват да се обединят, за да потърсят общи решения, както за запазване на техния бизнес, така и за предотвратяване на удар по доставките с храна и уврежданията на природата.

Месо

Производство и търговия на месо в България

- Цената на едро на говеждото и телешко месо през м.февруари се повиши до 4,36 лв./кг кланично тегло, което е малко над равнището на същия месец на изминалата година. Предвид ситуацията на европейския пазар, където цените продължават да растат от началото на предходния месец, и съществено поскъпване на фуражите, очакванията са през следващите месеци ценовите равнища да се покачат.
- Предварителните данни за дейността на кланиците показват, че през 2020 г. в промишлени условия са произведени 64,3 хил. тона свинско месо (-19% на годишна база). Въпреки свитото производство, цените на едро се движиха надолу от втората половина на изминалата година. През м.февруари ценовите равнища се установиха на 3,40 лв./кг кланично тегло, което е с 0,6% над нивото от предходния месец, но със 17% под равнището от миналата година. Очаква се през идните два месеца цените да се увеличат с около 4-5%, отразявайки възходящите тенденции на европейските цени.
- Цените на тон кланично тегло на пилешкото месо се повишиха с 10% през м.февруари сравнено с предходния месец, но остават по-ниски от миналогодишните (-6% на годишна база). Поскъпването на фуражите, както и на свинското месо, ще поддържат стабилни ценовите нива през следващите два месеца – около 2,90 лв./кг кланично тегло.
- Произведеното в кланиците месо от бройлери през 2020 г. е 86,9 хил. тона, което е с 2,2 хил. тона по-малко от равнището на производството през 2019 г. В същото време произведеното месо от патици бележи увеличение с близо хиляда тона до 20,7 хил. тона. Значителната роля на ХоРеКа сектора за реализацията на продукцията определя колебанията в производството. Заложените яйца в люпилните през януари 2021 г. са с 12% по-малко от тези през същия месец на 2020 г.

Важни събития през м.март, 2021 г.

- Публикуваният през месеца доклад на ЕК с краткосрочна прогноза за пазара на месо през 2021 г. предвижда спад в консумацията на говеждо и телешко месо в ЕС с 1%, независимо от очакванията за възстановяване на търсенето през втората половина на годината. В същото време консумацията на свинско месо е възможно да се увеличи до 32,7 кг на глава от населението (+1,4%), поради по-силното предлагане на вътрешния пазар.
- Според експертите на Rabobank, търсенето на протеини от насекоми, главно като фуражи и храна за домашните любимци, ще достигне 500 хил.тона до 2030 г., което е значително увеличение спрямо пазара в момента - около 10 хил. тона. Разработване на хранителни съставки на тази основа, като част от устойчивите методи на производство на алтернативни протеини на животинските е пазарна ниша с висок потенциал, като в ЕС вече текат процедури по одобрението на такъв вид продукти.

Цени, лв./тон кланично тегло

	12.2020	01.2021	02.2021	03.2021*	04.2021*
Говеждо и телешко месо	4107	4127	4362	4400	4600
Свинско месо	3462	3384	3403	3450	3550
Пилешко месо	2827	2640	2914	2950	2900
Агнешко месо	12615	11735	12009	-	-

*Прогнозни цени

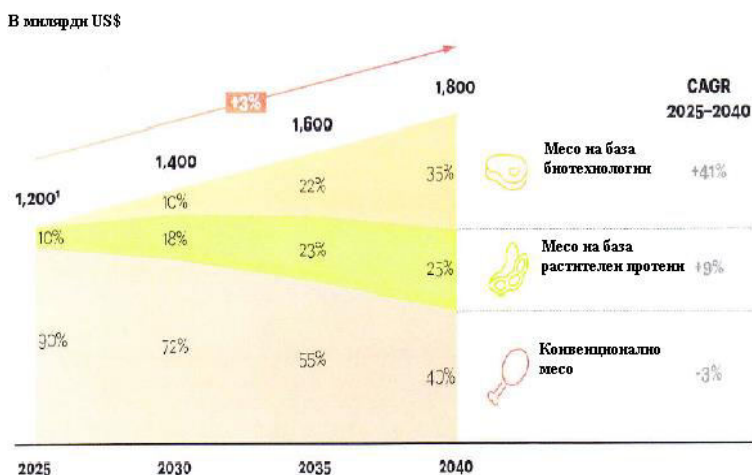
- Липсва информация

Източник: ЕК

Пазарна информация. Световно производство и търговия

- Според обзорния доклад за пазара на месото през 2020 г., изготвен от ФАО, световните цени през изминалата година бележат общ спад с 4,5% спрямо обобщеното равнище на индекса през 2019 г. Най-голямо е намалението при цените на пилешкото месо (-9,8%), следвани от овчето и агнешко (-5,7%), свинското (-3,6%).
- Световното производство на месо през 2020 г. възлиза на 337,2 млн. тона, което е почти на равнището от 2019 г. Повишеното производство на пилешко (+1,7 млн.т.) компенсира спада на продукцията от свинско (-0,9 млн.т.) и говеждо и телешко месо (-1 млн. т.)
- През 2020 г. износът на свинско месо от ЕС се повиши за втора поредна година (+18% на годишна база). Очакванията са през 2021 г. темпът на растеж да се забави, поради възстановяване на поголовието в Китай. Установените нови случаи на АЧС в страната може да повлияят негативно на възходящата динамика, което предполага поредна силна година на износ от ЕС.
- Краткосрочната прогноза на ЕК предвижда намаление на производството на свинско (-0,7%), говеждо (-1%) и овче и агнешко месо (-1%) през настоящата година. Повишение се очаква единствено при производството на пилешко месо (+1%).

Развитие на потреблението на месо в глобален план до 2040 година, млрд USD

Източник: <https://www.atkearney.com/retail/article/?a/how-will-cultured-meat-and-meat-alternatives-disrupt-the-agricultural-and-food-industry>